

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 12. september 2012 truffet vedtak i

Sak nr: 29/12 (arkivnr: 201200411-23) og 30/12 (arkivnr: 201200416-20)

Saken gjelder: Klage fra A og klage fra B på tingrettsdommer C ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Björg Tørresdal

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak:

1. Klagenes avvises i den utstrekning de gjelder saksbehandlingen.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C.

Innledning:

Ved brev av 20. mars 2012 har A inngitt klage på tingrettsdommer C ved X tingrett. Ved brev av 21. mars 2012 har B inngitt klage på samme dommer. Begge klagenes gjelder dommeradferd i rettsmøte 19. mars 2012. Klagenes er i det alt vesentlige like, de angår samme forhold og behandles derfor samlet. A har supplert klagen ved brev av 13. mai 2012.

Klagenes er forelagt tingrettsdommer C som har avgitt uttalelse. Utvalget har videre bedt om uttalelse fra andre aktører som var til stede i retten; prosessfullmektigene, de fagkyndige meddommerne samt en journalist som var til stede under rettssaken.

Domstolleder ved X tingrett er orientert om klagenes.

Saksfremstilling:

Den 19. mars 2012 ble det gjennomført hovedforhandling i en sivil sak om arbeidsrett. Saken gjaldt oppsigelse i arbeidsforhold. B var saksøkt og A var ett av saksøktes vitner i saken. Retten var satt med to arbeidsrettskyndige meddommere, og begge parter var representert med prosessfullmektig.

Klager i sak 29/12 – A – har i hovedsak vist til følgende:

Allerede under partsforklaringene hadde innklagede valgt side. Han opptrådte arrogant og harselerende overfor saksøkte og saksøktes prosessfullmektig, og de fikk ikke anledning til å legge frem sine synspunkter. Flere tilstedeværende reagerte på innklagedes oppførsel.

Innklagede omtalte klagers vitneforklaring som "svada", noe han burde holdt seg for god til. Hver gang det ble forsøkt å belyse grunnen til oppsigelsen av motparten eller sider ved henne, ble dette bare avfeid. Det var tydelig at innklagede ikke var interessert i å få dette temaet belyst. Meddommerne virket helt paralysert, og det kan ha utviklet seg en kultur ved X tingrett hvor meddommerne i slike saker er veldig lite aktive.

Klager i sak 30/12 – B – har i hovedsak vist til følgende:

Innklagede har i denne saken ikke overholdt sine plikter til å være upartisk og uavhengig i sin dømmende virksomhet. Klageren følte seg fullstendig overkjørt av innklagede. Blant annet bestemte innklagede at saken skulle kortes ned med en og en halv time etter anmodning fra saksøkers advokat. Som part i saken fikk klager ikke fremlagt saken på en skikkelig måte og det hadde vært mer naturlig å utsette saken.

Innklagede opptrådte tidvis direkte ufint mot klager, klagers advokat og klagers vitner, og det var til tider direkte ubehagelig i rettssalen. Innklagede utførte dommergjerningen på en særdeles kritikkverdig måte, og klager stiller spørsmålsteget ved rettssikkerheten.

Innklagede – tingrettsdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Hovedforhandlingen ble avsluttet kl. 1515, etter at innklagede hadde gitt uttrykk for at man burde tilstrebe å avslutte forhandlingene kl. 15. Saken var da grundig belyst.

Det ble i denne saken kun utøvd aktiv saksstyring og nødvendig prosessledelse.

Det var tidvis svært høy temperatur mellom parter og advokater under hovedforhandlingen. Under innledningsforedragene og saksøkers partsforklaring var stemningen rolig, noe som endret seg under saksøktes partsforklaring og forklaringen til vitnet A. De omtalte saksøker på en slik måte at det var nødvendig å påtale det for at forhandlingene skulle kunne gjennomføres på en verdig og forsvarlig måte.

Innklagede har aldri omtalt vitneforklaringen som "svada".

Meddommer – D – har i hovedsak uttalt følgende:

Det ble ikke bestemt at saken skulle kortes ned, men referert en slik anmodning fra den ene advokaten. Det var ikke mange vitner og partene var enige om fremdriften. Verken saksøkte eller hans advokat fremhevet at de ikke fikk lagt frem saken på en skikkelig måte.

Innklagede var klar og tydelig i administrasjonen av saken, men på ingen måte arrogant eller ufin. I den grad forklaringer i liten grad bidrar til å oppklare saken, må man tåle at det blir kommentert. Alle aktørene ble behandlet på en korrekt måte.

Saksøkte var tydelig utilpass og virket stresset helt fra åpningen av saken. I den grad det var ubehagelig å være til stede i rettssalen, skyldes det ikke innklagedes styring av saken.

Meddommer – E – har i hovedsak uttalt følgende:

Han opplevde innklagede som korrekt og ryddig da han bad begge klagerne om å holde seg til saken og ikke trekke inn utenforstående forhold.

Prosessfullmektig – advokat F – har i hovedsak uttalt følgende:

Innklagede håndterte saken på en fullt ut adekvat måte. Han bad på en korrekt måte saksøktes prosessfullmektig avklare påstandsgrunnlaget. Han gikk ikke utover det som var rimelig og nødvendig for å konfrontere parter og vitner i forbindelse med forklaringene. Saksøktes svar var lange og vidløftige, og det var på sin plass å avbryte ham.

Det er korrekt at hun anmodet om at hovedforhandlingen ble avsluttet innen rimelig tid – dette fordi hennes far lå for døden. I henhold til tidsplanen skulle saken vare fra kl. 09 til kl. 16, og den varte i stedet til kl. 1515. Hovedforhandlingen led ikke under dette.

Prosessfullmektig – advokat G – har i hovedsak uttalt følgende:

Innklagede inntok en aktiv rolle under hovedforhandlingen, noe han som advokat for sin del ikke opplevde som problematisk. Han kan ikke huske at innklagede kom med den konkrete kommentaren klager A har påpekt.

Journalist – H – har i hovedsak uttalt følgende:

Han er journalist i Y avis med særlig ansvar for politi- og rettsvesen. Han har derfor stor erfaring med å være i retten, noe han har vært nesten daglig de siste 30 år.

Praksis i sivile saker de senere år er at den nye generasjonen dommere utviser en mer aktiv administrering. Dette skaper ofte en høyere temperatur i rettssalen, men gir også partene anledning til å tolke "hvor landet ligger" med hensyn til muligheten for forlik.

I denne saken lå det etter hans mening godt til rette for et forlik. Det er uforståelig at de profesjonelle aktørene ikke tok hintet, selv om han forstår at de private aktørene ikke merket seg dommerens forsøk på å gi føringer.

Innklagede gikk i denne saken ikke lenger enn det han pleier og det som er vanlig blant dommerne i tingretten. Hans administrering var på linje med den praksis som er innarbeidet de senere år og som partene av prosessøkonomiske hensyn er best tjent med.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Domstoloven § 236 fjerde ledd setter begrensninger for Tilsynsutvalgets myndighet. Utvalget kan ikke vurdere forhold som kan brukes som grunnlag for anke, som innsigelser mot dommerens beslutninger i forbindelse med saksbehandlingen eller prosessledelsen.

Klagerne har anført at dommeren ledet forhandlingene på en slik måte at saken ikke ble godt nok belyst, i det de ble avskåret fra å legge frem sine synspunkt på en skikkelig måte.

Dette er et forhold som kan brukes som ankegrunn og som utvalget derfor ikke kan vurdere.

Tilsynsutvalget bemerker imidlertid at opplysningene fra sakens øvrige aktører tilbakeviser at dommeren bestemte at saken skulle kortes ned. Dommeren viderebrakte en anmodning fra den ene advokaten ved å be om at man tilstrebet å bli ferdig med saken før tidsplanen. Etter det som fremgår fikk både saksøkte og hans vitner den tid som var avsatt i tidsplanen.

Klagene for øvrig gjelder dommeradferd med påstander om forhold som utvalget kan vurdere i forhold til gjeldende krav om opptreden i samsvar med god dommerskikk. Klagerne har blant annet anført at dommeren opptrådte partisk og forutinntatt, arrogant og harselerende, at han omtalte vitneforklaringen som "svada", at han "overkjørte" saksøkte, opptrådte direkte ufint og gjorde det direkte ubehagelig i rettssalen.

Forarbeidene til domstoloven kap 12 beskriver nærmere hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) særlig side 199 og NOU 1999:19 side 325 flg. særlig side 326 første spalte.

God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver og er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning. Videre vil spørsmål om brudd på god dommerskikk kunne komme inn i forbindelse med vurdering av hvordan saksbehandlingen utføres. Grov, ubehøvet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne rammes. Det samme gjelder andre utslag av slett møteledelse. Videre vil bruk av unødvendig sterke ord og uttrykk som virker klart sårende kunne føre til disiplinærtiltak.

Ved den konkrete vurdering av dommeradferd er det en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne. Dette grunnleggende krav til dommeradferd og integritet er nedfelt i de etiske prinsipper for dommeradferd, vedtatt 1. oktober 2010, i punkt 1 og i punkt 4. De etiske prinsipper skal for øvrig tjene til opplysning om hva som er god dommerskikk.

Det må være påvist konkrete forhold, i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak.

Tilsynsutvalget kan ikke se at slike forhold er påvist eller sannsynliggjort.

Det er ingen ting som tyder på at dommeren har utvist partiskhet eller forutinntatthet, manglende nøytralitet, utidig avskjæring eller press, forskjellsbehandling, usaklighet eller uverdlig opptreden. Utvalget mangler konkrete holdepunkter for slik opptreden.

Det er ikke tilstrekkelig med klagernes påstander og generelle karakteristikk av dommeren, basert på en subjektiv oppfatning og egen definisjon av hva som var relevant og viktig i saken. Klagernes påstander er tilbakevist av alle andre tilstedeværende aktører som det er innhentet uttalelse fra, både motpartens prosessfullmektig og saksøktes egen prosessfullmektig, begge meddommere og en erfaren journalist som fulgte forhandlingene.

Det kan oppleves ubehagelig å være i retten, særlig når man ikke får gehør for sin måte å legge opp forklaringene på. Et slikt ubehag kan ikke lastes dommeren. Det er dommeren som skal drive aktiv saksstyring. Det er dommeren som har ansvar for å definere hva som er sakens tema og hva som derfor kreves av de forklaringer som skal gis, herunder å sørge for en verdig og korrekt tone fra alle aktører. Dommeren har derfor rett til å korrigere den retning en parts- eller vitneforklaring tar, om nødvendig med myndig og klar inngripen. Dette ligger innenfor rammen for den saksstyring dommeren plikter å påse og som parter og vitner må tåle. I dette tilfelle er det ikke påvist at tingrettsdommer C har gått ut over nødvendig og saklig styring av saken. Tilsynsutvalgets konklusjon er at han ved sin saksstyring ikke har opptrådt på en måte som er i strid med god dommerskikk.

Det bemerkes særskilt at utvalget ikke har bevismessig grunnlag for at dommer C har omtalt vitnet As forklaring som "svada". Utvalget ser derfor bort fra denne påstand.

Etter dette har ikke Tilsynsutvalget grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagene avvises i den utstrekning de gjelder saksbehandlingen.
2. Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor tingrettsdommer C.